

!דבר? פם

גיליון 2

פרשת השבוע למשפחה

כד סיון תשס"ח • 27 יוני 2008

מלניינים אצל יאגר
א קפילא "גשר"
פאטאגא אדגייס אפאנא
אזא מאסדא פאפאן "קשר"?

פאקסל אילי: 052-6040704

א פאנסא אלא:

www.gesher-mazkeret-batya.org.il

מושג השבוע: טלית שכולה תכלת

המושלם אלא דווקא את מי שמחשיב עצמו למושלם, בגאווה. רק מי שמסוגל להיפתח לאחר, שמודה בערך הפשרה כשמדובר ביחסי אנוש, יכול להיות בקהילה אנושית, ולא מי שמחזיק מעצמו כאילו הוא טלית שכולה תכלת.

בן ארצא

ביטוי זה מקורו במדרש על פרשת קורח, ובו קורח מקניט את משה בשאלה אם מי שלובש טלית שכולה תכלת עדיין חייב לצבוע גם את אחד מפתילי הציצית בתכלת, כפי שנצטוו בני ישראל בפרשה הקודמת. מאחורי הוויכוח הקטנוני הזה מסתתרת משמעות הפוכה מזו שהורגלנו אליה בדיבור השוטף: טלית שכולה תכלת אינה מייצגת את

פרשת קורח (במדבר ט"ז-י"ח, ל"ב)

אילדים אפאריס שפא, לאא.

סיפור לשבת:

- "למה רק לך מותר? גם אני יכול להיות מפקד!" השיב אלי.
- "אז מה? הגננת רצתה שאני אהיה אחראי ניקיון," טען משה.
- "לא אכפת לי מהגננת, ולא אכפת לי ממך," אמר אלי בכעס ודחף את משה.
הגננת ראתה את הדחיפה ובאה לזירת ההתרחשות לראות מה קרה. שני הילדים החלו צועקים את טענותיהם. אלי טען שגם הוא יכול להיות מפקד כמו משה, ומשה טען שאלי רצה לעקור את הצנוניות ושהוא מפקד גרוע. הגננת הרגיעה אותם ואמרה להם:
- "ילדים יקרים, אתם מזכירים לי את סיפור קורח ועדתו."
- "מה זה כה רך והדטו?" שאלו הילדים.
- "זהו סיפור המופיע בפרשת השבוע, פרשת קורח. כמו משה שלנו בגן, גם משה רבנו היה אחראי, אמנם לא על ניקיון, אלא על ניהולו של כל עם ישראל במדבר. וגם כמו אלי, היה משהו בעם ישראל שרצה גם הוא להיות "מפקד", להיות מנהיג של עם ישראל, ושמו היה קורח. קורח אסף סביבו אנשים ובא בטענות למשה ולאחיו אהרן הכהן "רב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלֹס קָדְשִׁים וּבְתוֹכָם ה'; וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֵל ה'." ובמילים שלנו - כולנו שווים, אז למה אתם, משה ואהרן, מתנשאים עלינו ולוקחים לעצמכם את כל תפקידי ההנהגה."
אלי אמר מיד: "קורח צודק, כל מי שרוצה צריך לקבל הזדמנות להיות מנהיג."
הגננת ליטפה את אלי בראשו ואמרה: "זה לא מדויק. לא כל אדם מתאים לכל תפקיד. אם אתה היית מממש את

הגננת של גן ורד הטילה על משה, אחד מילדי הגן הבוגרים יותר, להיות תורן אחראי על הסדר בגן. תפקידו כללו לדאוג שצעצועים יחזרו למקום, שספרים יושבו למדפים, שהחצר תהיה מסודרת בסוף ההפסקה. משה החליט להקים מפקדת-ניקיון, שהחברים בה עוזרים לו בעבודתו. הילדים שהצטרפו לצוות קיבלו ממושה פקודות והנחיות, כגון: "אתה תהיה טייס החללית שאוספת את הספרים למקום" או "אני ממנה אותך לתפקיד סגנית המפקד לענייני החזרת כלי החול לארגז". כמעט כל ילדי הגן אהבו את המפקדה ונהנו להיות שותפים לצוות. כמובן שגם הגננת נהנתה לראות איך הילדים משתפים פעולה לטובת הגן.

עד שלאלי, חבר של משה, נמאס. גם הוא רצה להיות מפקד כמו משה. יום אחד, בזמן שעת החצר, אסף אלי סביבו כמה ילדים והודיע להם שהוא מקים מפקדה חדשה. הוא הבטיח להם שחברי המפקדה שלו יקבלו סמכויות רבות יותר ואחריות גדולה יותר. כמשימת הצטרפות, אמר אלי לילדי המפקדה שלו לעקור את הצנוניות שהגננת גידלה בערוגת הגן. "הם ממילא חריפים ואף אחד לא אוהב אותם" אמר לילדים. ילדי המפקדה של אלי לא היו בטוחים שהרעיון הזה כל-כך מוצלח, אבל המפקד אמר וחייבים לבצע. אך עוד בטרם הספיקו הילדים למלא את הפקודה, שמע משה על המפקדה החדשה ובא לדבר עם אלי.
- "אלי, למה הקמת מפקדה נוספת?" שאל משה.

מנהיגותך, היית גורם לי הרבה צער על עקירת הצנוניות. אם אתה מרגיש שגם לך מגיע תפקיד חשוב, אתה צריך לפנות אליי ולבקש תפקיד שמתאים לך, ולא לנהוג כמו קורח, שהחליט על דעת עצמו שהוא ראוי להיות מנהיג. משה רבנו קיבל את תפקיד המנהיג מפי האל, כי הקב"ה ראה בו את האדם המתאים ביותר לתפקיד זה. ואני יודעת

איזה תפקיד מתאים לך הכי בעולם!"

- "מה?" שאל אלי.

- "מפקד העל לענייני מריחת כריכים לטייסי החלל הרעבים שבחוץ."

מאמר 333

אב לתלמידים בגן ובכיתה א' קשת
בי"ס בן גוריון

הדמוקרטי שהקדים את זמנו

עם ישראל ודת ישראל הם בגדר סטארט-אפ. עם ישראל נוצר זה לא מכבר, תורתו-תרבותו ניתנה לו לפני זמן קצר. גם כך, הרעיון המהפכני של המונותאיזם אינו פשוט לאימוץ, ולראיה חטא העגל. רעיון מהפכני נוסף, השוויון בפני האל, עלול להיות הרסני. במצב של סטארט-אפ, היזם הוא זה שצריך להוביל ולקבוע את הכללים, גם אם לא באופן דמוקרטי ושוויוני. עודף שוויון ימוטט את היוזמה החדשה, כי כולם ירצו לקבוע, לכל אחד דעה משלו מה לעשות ומה לא לעשות. בסופו של דבר יאבדו המיקוד והדחף קדימה, וההצלחה תתמססם בויכוחים, דיונים ומריבות.

לכן משה אינו עונה ישירות לטענתו של קורח, אלא מסיט את הויכוח לכיוון אחר. הוא מתנהג כאילו קורח אינו תובע שוויון, אלא חלק בעוגת הכיבודים, ההיררכיה והקרבה לה'. הוא מטיל ספק בכוונותיו הטהורות. טקטיקה זו אינה הוגנת אולי, דמוגית אולי, אבל אפקטיבית להפליא, וכנראה הכרחית במצב העניינים דאז. זו הסיבה שמשה גם לא נותן לקורח להתבטא יותר מאז השמיע את תביעתו לראשונה, כי אסור שרעיונותיו יקבלו הד או במה כלשהם, דווקא בגלל היותם נכונים. ואולי זו גם הסיבה שהמרד דוכא בצורה חדה ובאופן מוחלט, קורח ועדתו אבדו כולם.

יחד עם זאת, התורה משאירה פתח לרעיונותיו של קורח ואינה שוללת אותם לגמרי. היא אומרת "ובני קורח לא מתו". בני-רעיונותיו של קורח לא מתו. יש להם מקום, יש להם חיים, זמנם עוד יגיע. כאשר עם ישראל יצא מגדר סטארט-אפ ויגיע לתקופת בית שני, אז תתבסס דתו יותר ויותר על לימוד ועיון בכתבי הקודש, ופחות על עבודת המקדש והקורבנות. לקראת סוף בית שני, ובמיוחד לאחר חורבנו, כבר אין מקום לתת לכוהנים וללוויים יחס מיוחד או ייחוס נעלה. הקרבה לה' מתבטאת מעתה בלימוד התורה. כאן כולם שווים, והכבוד ניתן לכל מי שמתאמץ בלימוד התורה ומגיע להישגים בזכות לימודו. אז ירדו הכהנים והלוויים מגדולתם, וההיררכיה תהיה לפי מאמץ והישגים ולא לפי ייחוס משפחתי. זהו רעיון השוויון בהתגלמותו. היהדות נעשית דמוקרטית במובן זה שהמוביליות הדתית-חברתית אפשרית באופן עקרוני עבור כולם. כל יהודי יכול לעלות לגדולה ולזכות בכבוד אם רק יגיע להישגים בלימוד, ולא חשוב מי הם אבותיו ומהו הרקע הסוציו-אקונומי שלו.

אזכור 333

אב לתלמיד בכיתה א' קשת
בי"ס בן גוריון

"ויקח קורח... ויקומו לפני משה... ויאמרו אליהם רב לכם, כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה'?"

קורח תובע דמוקרטיזציה ושוויון מוחלט של כל עם ישראל כעדה דתית, ואת ביטול המעמד המיוחד של הכהנים. קורח מציע מבנה חברתי שטוח, שלפיו ה' הוא המנהיג, וכל עם ישראל במעמד דתי שווה.

משפט זה מהמם בתחילה את משה: "וישמע משה, ויפול על פניו". הוא אינו מסוגל לענות. אך משה מתעשת בהדרגה, חוזר אליו הדיבור והוא פותח בתשובה בעלת אופי מתגונן: "בוקר ילדע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו, ואת אשר יבחר בו יקריב אליו". זה לא הוא שמחליט, ה' הוא המחליט מי קרוב יותר אליו. בשלב הבא עובר משה ממגננה למתקפה: "שמעו נא בני לוי... ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי איתך, וביקשתם גם כהונה". משה משחיר את פני יריבו ומאשים אותו בפעולה ממניעים זרים. קורח, על פי משה, אינו תובע שוויון. הוא רוצה לשמר את המבנה ההיררכי, ורק שואף להיות חלק מהמעמד הגבוה ביותר, הכהונה. התקפתו של משה על קורח מגיעה לשיא במשפט: "לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה'..." אתם אינכם יוצאים נגדי ונגד אהרן, אתם בעצם מורדים בה'.

לפנינו, אם כן, תבנית התנהגותו של המעמד הדתי השליט כאשר מערערים על סמכותו. בתחילה הלם, אחר כך מגננה ואפולוגטיקה, השלב הבא הוא מתקפה תוך ייחוס מניעים זרים למורדים, והשיא הוא האשמה בכפירה באל.

סופם של קורח ועדתו הוא חיסול מוחלט. לכאורה לא נותר זכר מכל המורדים: "ותפתח הארץ את פיה, ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקורח ואת כל הרכוש, וירדו הם וכל אשר להם שאולה ותכס עליהם הארץ". לכן מוזר מאוד למצוא בהמשך, בפרשת פנחס, את המשפט "ובני קורח לא מתו". הרי זו סתירה ברורה לנאמר בפרשת קורח! פסוק קטן זה משמש בידי מנחם להציע קריאה אחרת של פרשת קורח. אני מבקש לומר שהתורה מכירה בכך שתביעת השוויון צודקת במהותה. באמת אין הצדקה להיררכיה דתית, כי כולם שווים בפני האל. על פי קריאה זו, כאשר משה שומע את קורח הוא נופל על פניו, כי הוא מבין שקורח צודק ואין לו תשובה אמיתית לתביעתו. עם זאת, משה מבין שקורח אולי צודק, אבל לא חכם. בתקופה ההיא ובמצבו של עם ישראל אז, לא היה מקום לתביעת השוויון.

מסר נוסף העולה מן הפרשה נוגע לצורך של כל קהילת אנשים, קטנה כגדולה, בהכרה ברורה ומוסכמת בסמכות המנהיגה אותה. קהילות שונות מונהגות בדרכים שונות וזמנם כדברי ימי האדם: שלטון המלוכה נזכר כבר בימי השופטים. שלטון אנשי דת, שלטון היחיד (דיקטטורה או מנכ"לות בארגונים כלכליים) למול שלטון נבחר כדוגמת הדמוקרטיה. מה מצורות ביטוי אלו של הנהגה מתאימות לקהילת גשר שלנו, המחפשת לה דרך ליצור חברה משותפת ושוויונית? באיזה אופן יתקבלו החלטות בנושאים עקרוניים? מי מחברי הקהילה ישתייך למעגל מקבלי ההחלטות? השיטה הדמוקרטית, הקרובה ללבנו, עלולה להיפסל על הסף בשל העובדה שהיא דורשת איזון מספרי בין חברי הקהילה השונים - כלומר, נדרש לשמר "שוויון כוחות" מספרי על מנת לאזן בין הקול החילוני לדתי. ניתן כמובן לקבל החלטות באמצעות הנהלה או ועד - אך באיזה אופן יבחרו הנציגים?

יכול הקורא לסייג את הדיון באמירה כי ממילא קמה קהילת גשר לטובת הקמת בית הספר עבור ילדינו, ושם - הסמכות הניהולית מובנת מאליה. האמנם? באילו נושאים תבוא לידי ביטוי מעורבותנו כהורים ובאילו נושאים יהיה מנהל בית ספר בר הסמכה? היכן עובר הקו המפריד בין ההחלטות של הנהלת בית הספר והיכולת שלנו כהורים להשפיע? אכן, שאלות רבות שמן הראוי לדון בהם, ויפה שעה אחת קודם, כי רק מתוך הדיאלוג תבוא לידי ביטוי החשיבה הקבוצתית וימצא הגשר המאחד את קשת הדעות לקהילה אחת שבה שיתוף ושוויון מתקיימים הלכה למעשה.

שילון דפדפני-בר

אם לתלמיד בכיתה ב' קשת בייס בן גוריון

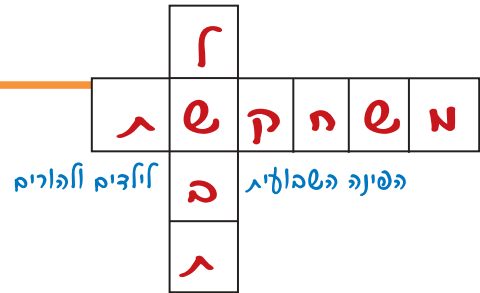
פרשת קרח מזמנת שיח הנוגע לאופן בו מנהלות מחלוקות בקהילה: קרח ואנשי שלומו קוראים תגר על מנהיגותם של משה ואהרן. קרח דורש שוויוניות לכול, ומבסס את טענתו על קדושתם השווה של כל בני העדה, והוא חולק על המונופול של משה ושל הלויים בקשר עם הקב"ה... מחלוקת זו שמעוררים קרח ובני עדתו נפתרת באחת על ידי מחיקתם מעל פני האדמה.

המסר החד משמעי העולה מהכתוב - כאילו אין להעלות מחלוקות בקהילה, ובפרט אין לערער על מנהיגותו של העומד בראשה - נדרש לפרשנות, ואכן, רבות כאלו בנמצא. בפרקי אבות מובא הסבר הגורס שיש מחלוקת ויש מחלוקות: קיימת ווכחנות, אך לצדה גם דיון אמיתי וחילוקי דעות לשם שמים: "כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמואל; ושאינה לשם שמים? זו מחלוקת קרח וכל עדתו" (אבות ה' י"ז). כלומר: המשנה אינה פוסלת את הדיון ואף לא את חילוקי הדעות, היא מכירה במקומן הלגיטימי בעולם היהודי. גם קהילת גשר מכירה בקיום של מחלוקות, גם אנו מכירים בצורך לחתור לאחדות לאו דווקא מתוך אחידות. חזון הקהילה מבקש "ליצור אווירה שבה ניתן יהיה להשמיע ולשמוע מגוון קולות תוך שמירה על זהות כל אחד מהקולות בנפרד, וגם תוך ניסיון לשלב בין הקולות הללו בתוך מסגרת אחת". אך לא די בלשמוע, נדרשת גם ההקשבה. והקשבה זו נדרשת שבעתיים דווקא כאשר הקול העולה אינו ערב לאוזן השומעת. דעת היחיד צריכה למצוא את ביטוייה מבלי שהאדמה תאייס לבלעו. הדיאלוג בין חברי הקהילה ראוי לו שיתקיים ועליו לקבל ביטוי לגיטימי רשמי. יש להעביר את הדיונים המתקיימים היום בבית הכנסת, בבריכה או מעל דפי "ודברת בם" למקום גלוי וראוי - ערוץ תקשורת פתוח לכול, בו יהיה רשאי כל אחד להתבטא ולהגיב בכל נושא.

חילת פרדה ותודה

תום שנת הלימודים תשס"ח מסמנת עבורנו פרשת דרכים חשובה: אנחנו נערכים לקראת הכניסה לבית ספר "קשת" שיפתח בתחילת שנת הלימודים הבאה, ואנו נפרדים מבית ספר בן גוריון, שבו למדו ילדינו במשך שנתיים. אין די חילים כדי להביע את הערכתנו ולהודות למנהלת בית הספר, גברת רותי כוכבי, על התמיכה, על העזרה שהיא העניקה לנו לאורך כל הדרך ועל התגייסותה לטובת רעיון החינוך המשותף. החממה שהעניקה לכיתות "קשת" בתוך בית ספרה הפכה את החזון להצלחה בפועל. כמו כן, אנחנו מבקשים להודות לסגל בית ספר בן גוריון, שבזכותם עברו שנתיים אלה בנועם ובתחושה של רוממות רוח. נזכור לכם חסד נעורינו. עלו והצליחו.

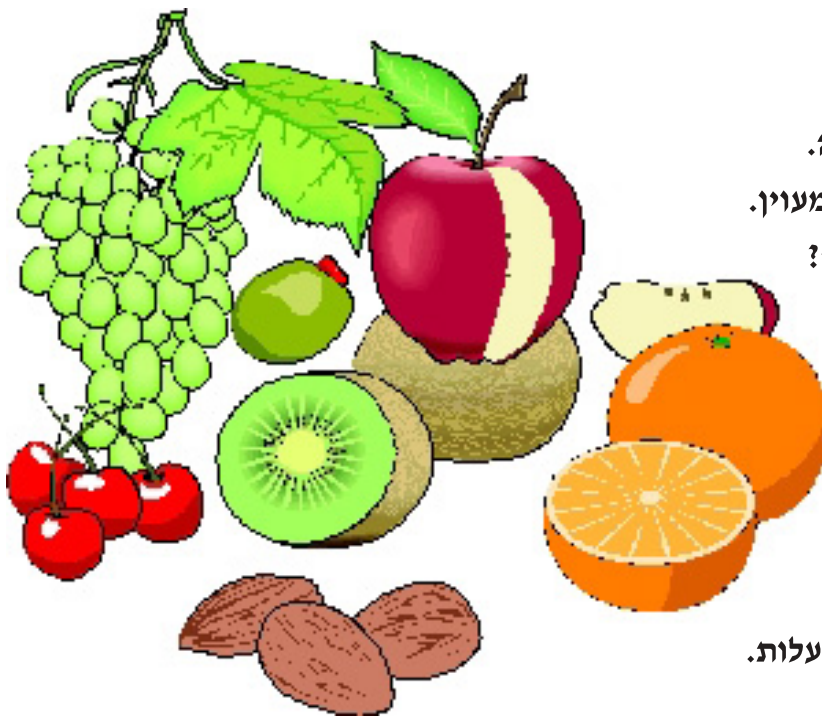
הורי קשת מזכרת בתיה

בסוף פרשת קורח מצווים בני ישראל: "כי את מעשר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה' תְּרוּמָה, נִתְּנִי לְלִוִּים". זוהי מצוות מעשר ראשון, לפיה עשירית מהפירות והירקות שאנו מגדלים בארץ ישראל צריכה להינתן ללוויים.

הפעם נשחק את "משחק המעשר". בכל אחד מהמשפטים המופיעים למטה מסתתר שם של ירק או פרי (ראו דוגמה - אפרסק). תחילה "אספו" את הירקות והפירות מהמשפטים ורישמו אותם בצד. כעת עליכם "להפריש מעשר" - איספו כל אות עשירית מהמילים שרשמתם לפי הסדר, ואז יתקבל מהאותיות שהפרשתם פרי נוסף. מהו?

הפסוק! נלה ויבדה סאצברג

- **אבא פרס קצת לחם.**
- **הילד גמר את מרק העוף.**
- **בקריית אתא נהיה צפוף.**
- **האוכל ממש נחמד לעת עתה.**
- **יש בציור מחומש, משושה ומעוין.**
- **לאן נסעתם בשבת האחרונה?**
- **מוקי שואל שאלה טובה.**
- **איך רובי תפס את הכדור?**
- **אבישג זרקה עצם לכלב.**
- **יש לעידו בד בנעל.**
- **נשפך על מכנסי שמן גועלי.**
- **זבוב חצוף נכנס לריבה.**
- **מחירי הנפט לא מפסיקים לעלות.**
- **למי אתה לועג, בני השובב?**
- **כשהאריה שאג סימה נבהלה.**
- **בא הליצן וניתר כמו צפרדע.**